

NÁVRH AKČNÍHO PLÁNU REALIZACE KONCEPCE VČASNÉ PÉČE O DĚTI ZE SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODŇUJÍCÍHO PROSTŘEDÍ

Vláda ČR na svém zasedání dne 14. května 2008 schválila usnesením č. 539 Zprávu vlády o realizaci Koncepce (projektu) včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí v oblasti vzdělávání za období 2005 – 2007 včetně aktualizace.

Koncepce včasné péče o děti se sociálně znevýhodňujícího prostředí je jedním ze základních dokumentů vymezujících rámec aktivit realizovaných s cílem předcházet vzniku sociálních handicapů, v jejichž důsledku děti socializující se a trvale žijící v sociálně znevýhodňujícím prostředí nedosahují naplnění svého vzdělávacího potenciálu a předčasně ukončují vzdělávání, a naopak vytvářet předpoklady pro zvýšení jejich školní úspěšnosti, prodloužení vzdělávací dráhy a následné získání kvalifikace.

Tento akční plán je zcela v souladu s programem Systému včasné intervence a Návrhem opatření k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti vypracovaném MV a bude realizován ve spolupráci s tímto rezortem.

Mezi hlavní úkoly vyplývající z uvedené koncepce patří:

- Průběžná realizace programů a opatření na podporu informovanosti o Koncepti včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí,
- zvýšení míry koordinace činností jednotlivých institucí, které o děti pečují (sociálně-právní ochrana dítěte, poskytovatelé sociálních služeb zdravotnická zařízení, pedagogicko-psychologické poradenství, terénní sociální pracovníci, zdravotně sociální pracovníci, vzdělávací instituce působící v předškolním vzdělávání, apod.) s cílem zabezpečit jejich komplexní a synergické působení,
- průběžná realizace programů a opatření v oblasti počátečního a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, kteří působí v předškolním vzdělávání, zaměřené na rozvíjení kompetencí pedagogických pracovníků pro vzdělávání dětí ze sociálního znevýhodňujícího prostředí v období od tří let dítěte do počátku povinné školní docházky,
- standardizace a metodická podpora programů a opatření včasné péče prostřednictvím vytvoření standardů kvality včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí včetně evaluace a její metodiky,
- průběžná realizace programů a opatření zaměřených na zvýšení počtu dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí absolvujících některou z forem předškolního vzdělávání (zejména v MŠ či přípravných třídách pro děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí),
- realizace programů zaměřených na pilotní ověřování projektů včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí,

- zavedení systému přezkoumávání odborných stanovisek poradenských zařízení a zařízení preventivně výchovné péče,
- podporování výzkumných záměrů (a dalších výzkumných aktivit) v oblasti vzdělávání dětí předškolního věku se sociálním znevýhodněním.

Realizace programů a opatření v oblasti včasné péče předpokládá součinnost resortů školství, mládeže a tělovýchovy, práce a sociálních věcí a zdravotnictví, a jejich aktivní spolupráci s dalšími subjekty. Na konkretizaci úkolů a jejich realizaci na úrovni krajů a obcí s rozšířenou působností se předpokládá rovněž spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách. Cílem je dosažení odpovídající míry koordinace, vzájemné provázanosti a synergického působení realizovaných aktivit, jakožto nezbytného předpokladu pro jejich efektivitu.

Cíle definované v Akčním plánu koncepce včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí lze rozdělit do šesti základních oblastí:

1. *Koordinace a plánování aktivit*

V rámci naplňování akčního plánu budou vytvářeny předpoklady pro koordinaci aktivit realizovaných v rámci včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí, budou definovány koncepty aktivit, definovány oblasti činnosti, cílové skupiny a kompetence jednotlivých subjektů podílejících se na realizaci včasné péče.

2. *Charakter péče*

Oblast je zaměřena především na realizaci pilotních projektů a ověřování aktivit včasné péče, s přesahem k preventivním aktivitám realizovaným v období od narození do tří let a rovněž v období před narozením dítěte, v rámci přípravy na rodičovství.

3. *Analytické a výzkumné aktivity*

Oblast je zaměřena na získávání relevantních podkladů pro další rozvoj konceptů včasné péče a možnosti jejího rozšíření na věkovou skupinu do tří let, a to prostřednictvím realizace analytických a výzkumných aktivit. Dále pak na vytvoření podmínek pro realizaci daných aktivit.

4. *Vzdělávání subjektů zajišťujících včasnou péči*

Oblast je zaměřena na posílení kvalifikace osob podílejících se na realizaci včasné péče prostřednictvím zařazování dané problematiky do oblasti profesní přípravy i dalšího vzdělávání odborníků zajišťujících včasnou péči.

5. *Standardizace, metodická podpora a evaluace*

Oblast je zaměřena na vytváření podkladů umožňujících zkvalitnit poskytování včasné péče prostřednictvím standardizace a metodické podpory, dále pak na přípravu rámce pro evaluaci postupů a aktivit včasné péče.

6. *Financování a legislativa*

Oblast je zaměřena na analýzu legislativního rámce poskytování včasné péče a přípravu podkladů pro jeho eventuelní úpravu, dále pak na zajištění financování aktivit souvisejících s poskytováním včasné péče. V rámci tohoto cíle bude rovněž novelizován § 16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Naplňování akčního plánu směřuje rovněž výraznou měrou k přípravě nové koncepce včasné péče, jejímž základem je rozšíření realizovaných aktivit na věkovou skupinu 0 – 6 a zároveň rozvoj postupů preventivního působení v oblasti přípravy na rodičovství. Podoba konceptu včasné péče s předpokládaným počátkem realizace od roku 2011 by měla zahrnovat především:

- postupy aktivní depistáže faktorů rizikových pro vývoj dítěte probíhající kontinuálně v období od přípravy na rodičovství do začátku školní docházky, založené na multidisciplinární spolupráci odborníků a resortů
- rozvoj a aplikaci mechanismů sociální aktivizace rodin a rozvoj terénních služeb a poradenství směřující k rodinám (např: zvýšení motivace rodičů pro vzdělávání svých dětí)
- rozvoj a realizaci programů na zajištění adekvátní spolupráce rodin a institucí a dalších subjektů zajišťujících včasnou péči, princip bude realizován také v rámci IPN OP VK (Individuální projekt národní Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost) – Rozvoj komunitních škol
- další rozvoj programů zaměřených na posilování mechanismů systémového přístupu a multidisciplinární spolupráce v oblasti poskytování včasné péče.
- v prováděcím dokumentu k OP VK, v části 2.2, Specifický cíl 1 je jako cíl uvedeno: *„Rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů garantující uplatnitelnost na trhu práce a zvýšení jejich motivace k dalšímu vzdělávání.“* Je v rámci prioritní osy 1 *„Počáteční vzdělávání“*. Z tohoto titulu můžeme financovat programy pro děti v předškolním věku. Včasná péče je jedním z okruhů této prioritní osy a uvedené programy budou vyhlášeny v nejbližší výzvě individuálních programů ostatních.

Akční plán realizace Koncepce

Koordinace a plánování aktivit včasné péče				
Cíl	Činnost (aktivita, opatření)	Časový horizont (termín)	Odpovědnost za plnění	Finanční zajištění
1. Koordinovat činnost subjektů podílejících se na realizaci včasné péče	<p>Ustavení pracovní skupiny Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy za účasti zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva pro lidská práva a menšiny, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva vnitra, Svazu měst a obcí, Asociace krajů, veřejného ochránce práv a případných dalších subjektů. Využít platformy zřízené za účelem vypracování strategie boje proti sociálnímu vyloučení v ČR.</p> <p>Činnost PS zahrnuje mimo jiné:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analýzu současného stavu - Přípravu ustavení krajské koordinační platformy - Definování cílových skupin - Iniciování výzkumných aktivit - Tvorbu širší koncepce komplexní péče o děti ve věkové skupině 0 – 6 let od roku 2011 	<p>Červen 2009</p> <p>Průběžně</p>	MŠMT, ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, MPSV, MZ	<p>Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly.</p> <p>Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly, analýza bude realizována v rámci OP VK</p>
	Rozpracovat možnosti koordinace včasné péče na úrovni krajů a na úrovni obcí s rozšířenou působností, včetně doporučení k realizaci.			MŠMT ve spolupráci s MPSV, MZ, ministrem pro lidská práva a menšiny, Asociací krajů, SMO

Charakter péče

Cíl	Činnost (aktivita, opatření)	Časový horizont (termín)	Odpovědnost za plnění	Finanční zajištění
2. Realizovat programy zaměřené na pilotní ověřování projektů včasné péče o děti se sociálním znevýhodněním,	1. Vytvoření portfolia programů včasné péče určených k pilotnímu ověření	2009	Pracovní skupina MŠMT	Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly.
	2. Vytvořit předpoklady k realizaci v následujícím období programy zaměřené na: <ul style="list-style-type: none"> ○ Pilotní ověření programů aktivní depistáže faktorů rizikových pro zdravý vývoj dítěte, zaměřené na období před narozením dítěte ○ Pilotní ověření programů zaměřených na sociální aspekty práce pediatrů ○ Pilotní ověření programů zaměřených na činnost inkluzivních mateřských center (činnost je zaměřena na peer aktivity, vzdělávání, sociální a pedagogické intervence, bezpečnost) ○ Pilotní ověření programů zaměřených na poskytování terénního poradenství a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi do tří let ○ Pilotní ověření programů zaměřených na aktivní depistáž faktorů rizikových pro zdravý vývoj dítěte v období do tří let 	2009	MŠMT ve spolupráci MPSV, MZ	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce.
	3. Pilotní ověření programů přípravy na rodičovství	2010	MŠMT ve spolupráci MPSV, MZ	Součástí přípravy programů bude i definování finančních

4. Pilotní ověření programů alternativní předškolní přípravy, zahrnující spolupráci se základními školami	2010	MŠMT	zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce. Programy realizované v oblasti včasné péče o děti 0 -6 - OP VK prioritní osa 1. 2.
5. Pilotní ověření programů zaměřených na podporu inkluzivního vzdělávání (Inkluze – vytvoření diferencovaných podmínek různým dětem tak, že všechny – ač se svými schopnostmi mohou značně lišit – získají prostředí , které je optimálně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině. Smyslem inkluzivní školy je bourat zbytečné sociální bariéry, ve společném integrujícím výchovném prostředí dopřát všem žákům vzdělání, které bude naplňovat právě jejich individuální potřeby) v mateřských školách	2010	MŠMT	
6. Pilotní ověření programů zaměřených na zvyšování kompetencí rodičů pro přípravu dítěte na úspěšné zahájení školní docházky	2010	MŠMT	
7. Pilotní ověření programů zaměřených na rozvoj spolupráce mezi rodinou a realizátorem předškolní přípravy	2010	MŠMT	
8. Pilotní ověření programů zaměřených na zvýšení počtu dětí absolvujících předškolní přípravu	2010	MŠMT	
9. Příprava programu podpory pilotního ověřování postupů a aktivit včasné péče, včetně preventivních aktivit realizovaných v období do tří let věku dítěte	2010	PS MŠMT	

Analytické a výzkumné aktivity

Cíl	Činnost (aktivita, opatření)	Časový horizont (termín)	Odpovědnost za plnění	Finanční zajištění
3. Realizovat výzkumné záměry a další výzkumné aktivity v oblasti vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním	1. Podpora výzkumných záměrů a další výzkumných aktivit zaměřených na oblast vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním, mechanismy včasné péče a rané péče o děti se sociálním znevýhodněním	2009-2010	MŠMT	Stávající dotační programy dotační programy, OPVK, výzkum pro státní správu.
	2. Akcentace podpory výzkumných aktivit zaměřených na oblast vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním a oblast rané péče v dotačních programech vyhlašovaných MŠMT	2009-2010	MŠMT	Stávající dotační programy dotační programy, OPVK.
	3. Realizace komplexní komparativní analýzy (případně dílčích komparativních analýz) koncepcí včasné péče v zahraničí, zajistit překlady klíčových publikací	2009	MŠMT	Stávající dotační program.
	4. Realizace analýzy vzdělanostních rozdílů z hlediska etnicity a socioekonomického postavení	2010	MŠMT	OP VK projekty technické pomoci.
	5. Účast zástupců MŠMT na evropských platformách zabývajících se tematikou včasné péče a spolupráce se zahraničními odborníky, jako je např: Romský vzdělávací fond a případně i Světová banka	2009 - 2010	MŠMT	Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly.

Vzdělávání subjektů podílejících se na realizaci včasné péče

Cíl	Činnost (aktivita, opatření)	Časový horizont (termín)	Odpovědnost za plnění	Finanční zajištění
4. Zvyšovat kvalifikaci pracovníků podílejících se na realizaci včasné péče	6. Zařazení problematiky vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků, se zvláštním zřetelem na tematiku včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí do pregraduální přípravy pedagogických pracovníků (učitelé, učitelé MŠ, vychovatelé, asistenti, speciální pedagogové atd.) se zvláštním zřetelem na přípravu pedagogů v oblasti předškolního vzdělávání a asistentů pedagoga	2010	MŠMT ve spolupráci s akademickou obcí	Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly.
	7. Posílení programů a aktivit realizovaných v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a celoživotního vzdělávání zaměřených na rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků (včetně pracovníků zajišťujících poradenské služby ve školských poradenských zařízeních) v oblasti práce s dětmi ze sociálně znevýhodňujícího prostředí, se zvláštním zřetelem na oblast poskytování včasné péče	2010	MŠMT ve spolupráci s akademickou obcí	
	8. Vytvoření předpokladů pro realizaci programů vzdělávání pracovníků realizujících aktivity v oblasti rané a včasné péče (lékaři, střední zdravotnický personál, sociální pracovníci, NNO) k realizaci v následujícím období	2009	PS MŠMT ve spolupráci s MPSV, MZ	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce.
	9. Vytvoření předpokladů pro realizaci programů zaměřených na rozvoj kapacit subjektů realizujících aktivity v oblasti včasné péče k realizaci v následujícím období	2010	MŠMT, MPSV	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce.
	10. Zaměřit činnost České školní inspekce na posílení inkluzivních prvků v oblasti	2009 - 2010	MŠMT	Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly.

	předškolního vzdělávání.			
	11. Rozšíření stávajícího portálu http://www.rvp.cz/ o problematiku včasné péče	2010	MŠMT	Bez dalšího dopadu na rozpočet kapitoly.

Standardizace, metodická podpora a evaluace				
Cíl	Činnost (aktivita, opatření)	Časový horizont (termín)	Odpovědnost za plnění	Indikátor(y) naplnění
5. Vytvořit podmínky pro standardizaci, evaluaci a další zkvalitňování mechanismů včasné péče	1. Příprava rámce pro koncepci evaluace a standardizace mechanismů včasné péče	2009	MŠMT	Bez účelového navýšení
	2. Příprava metodických materiálů k realizaci vybraných mechanismů včasné péče	2010	MŠMT ve spolupráci s MPSV, MZ a další	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce.
	3. Příprava rámce pro periodickou realizaci analýzy vzdělávacích rozdílů z hlediska etnicity a socioekonomického postavení (PIFA, vzdělávací trajektorie – v návaznosti na v současné době realizovaný výzkum, statistické sledování)	2010	MŠMT	ESF a stávající rozpočet bez účelového navýšení
	4. Ověření možnosti aplikace mezinárodních nástrojů pro hodnocení kvality včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí	2010	MŠMT	

Financování a legislativa

Cíl	Činnost (aktivita, opatření)	Časový horizont (termín)	Odpovědnost za plnění	Indikátor(y) naplnění
6. Zajistit odpovídající legislativní prostředí a dostatečné a kontinuální financování programů včasné péče a s možností rozšíření cílové skupiny na děti do tří let	1. Využití prostředků z OP Vzdělání pro konkurenceschopnost na realizaci pilotních programů uvedených u cíle 2/ aktivity 3 - 9.	Průběžně	MŠMT	V rámci OP VK prioritní osy 1.2. – viz cíl 2 - pilotáž zaměřená na předškolní vzdělávání v rámci včasné péče
	2. Příprava možností financování aktivit včasné péče pro věkovou skupinu do tří let (ve spolupráci s MPSV)	2010	MŠMT ve spolupráci MPSV	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce – viz cíl 2/ aktivity 2.
	3. Zacílení dotačních programů vyhlášených MŠMT na oblast včasné péče	2009-2010	MŠMT	Stávající Program na podporu vzdělávání dětí a žáků se sociálním znevýhodněním, v roce 2009 budou v rámci programu na danou oblast využity finanční prostředky v objemu cca 4 mil Kč
	4. Zajištění dostatečného a kontinuálního financování pro rozšíření aktivit ranné péče směrem k věkové skupině dětí ze sociálně znevýhodňujícího prostředí do tří let	2010	MŠMT, MPSV,	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery podle příslušné gesce – viz cíl 2/ aktivity 2 – 3, cíl 4/ aktivity 8 – 9, cíl 5/ aktivita 2.
	5. Vyhledávání mimoresortních zdrojů pro zajištění financování aktivit včasné péče	Průběžně	MŠMT	
	6. Vytváření analýz pro legislativní rámec realizace včasné péče a rozšíření aktivit včasné péče na věkovou skupinu	2009 - 2010	MŠMT ve spolupráci s MPSV, MZ	Součástí přípravy programů bude i definování finančních zdrojů jednotlivými partnery

	děti do tří let, příprava návrhů případných legislativních změn. Legislativní rámec je stanoven § 54 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kde je cílová skupina služeb rané péče vymezena pro rodiče a děti od 0 do 7 let věku, tj. i pro skupinu dětí ve věku 0 - 3 roky.			podle příslušné gesce.
--	--	--	--	------------------------